

VGTU Naujienų portalas | Naujienos | Mano kūrybos filosofija – perteikti tai, kas neapčiuopiama ir plika akimi neregima

Mano kūrybos filosofija – perteikti tai, kas neapčiuopiama ir plika akimi neregima

2018-01-19

Tekstą parengė VGTU Kūrybinių industrijų fakulteto Pramogų industrijų katedros vedėjas doc. dr. Remigijus Venckus

Šį kartą kviečiame paskaityti VGTU KIF Pramogų industrijų katedros vedėjo doc. dr. Remigijaus Venckaus parengtą straipsnį-interviu su VGTU docente tapytoja Meda Norbutaite. Dailininkė yra kilusi iš Šiaulių, kur ji baigė dailės bakalauro ir magistrantūros studijas.

Nuo 1999 m. M. Norbutaitė yra dailininkų sąjungos narė. Jos kūrybos sritis yra molbertinė ir sieninė tapyba, piešimas mišriomis technikomis. Nuo 1998 iki 2017 m. dailininkė surengė 15 autorinių parodų Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Sankt Peterburge (Rusija), Liubline (Lenkija), Langentalije ir Berne (Šveicarija). Dalyvavo daugiau nei 170 grupinių parodų, projektų Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Moldavijoje, Baltarusijoje, Olandijoje, Vokietijoje, Čekijoje, Šveicarijoje, Norvegijoje, P. Korėjoje, Rusijoje, Slovėnijoje, Kroatijoje, Lenkijoje, kt.

2003 m. dailininkė pelnė Šveicarijos Gerberto Rufo fondo „Swiss Baltic Net Graduate Award“ premiją, 2011 m. tarptautinėje tapybos bienalėje „Bienalei Internationale de Pictura Chisinau“ pelnė nominaciją, o 2017 m. tarptautiniame meno forume „Winter Insomnia“ Sankt Peterburge užėmė antrąją vietą.

Nuo 2006 m. M. Norbutaitė dėsto VGTU. Šiuo metu M. Norbutaitė yra Fundamentinių mokslų fakulteto Grafinių sistemų katedros docentė.

– Meda, Lietuvoje esate žinoma ir kaip tapytoja ir meno pedagogė. Gal galėtumėte paminėti, kas lėmė jūsų apsisprendimą ir kokį poveikį turėjo artimų žmonių aplinka, auklėjimas?

– 1985 m. mane dvylikametę į Šiaulių vaikų dailės mokyklą atvedė mama, skatindama ieškoti mėgstamos veiklos ir pažinti save. Anuomet buvo įprasta lankyti menų mokyklas ir įvairias studijas (muzikos, dailės, teatro ir t. t.).

Tiesa, daile užsiimančių asmenų mano aplinkoje nebuvo. Atrodo, niekas specialiai neskaito, be to, kad kartais mano piešiniais buvo dekoruojami lankomo darželio dienoraščiai. Tai buvo mano pasididžiavimas.

Įstojimas į dailės mokyklą buvo mano pirmasis tikras „pripažinimas“. Piešimo egzaminą vedė šviesios atminties garsus grafikas Eduardas Juchnevičius. Vėliau jis buvo ir mano baigiamojo darbo vadovas. Tą kartą aš pirmą kartą pamaciau, kaip vaikai piešia vien tik grafitiniais pieštukais. Anksčiau aš niekada to nebuvau mačiusi. Pasidairiusi į šalis, pamėginau ir aš taip piešti. Nepatikėsite, buvau įvertinta aukščiausiu balu. Taip aš ir įstojau į dailės mokyklą.

Mokytis dailės mokykloje man ir patiko, ir sekėsi puikiai. Buvau pirmūnė. Taip aš ir atradau save, ir jau tada supratau, kad kito gyvenimo kelio nebeketinu rinktis. Kadangi studijų metu buvau laikoma gera piešėja, galvojau toliau studijuoti grafikos magistrantūroje. Tačiau tais metais Šiaulių universitete buvo tik tapyba ir dailėtyra.

Paklausta tėčio, kodėl nestoji į tapybą, susimąščiau... Tapyti man patiko, bet piešti sekėsi geriau, o dar tais metais vadovas turėjo būti profesorius V. Gečas. Kaip man įstoti? Vis dėlto aš pasiryžau. Savarankiškai nutapiau vieną kūrinių kolekciją ir buvau pakviesta studijuoti. Labai stengiausi, daug daug tapiau.

Tiesa, profesorius tik vėliau pripažino, kad į mane pradžioje žiūrėjo labai rezervuotai, tačiau mano pastangos ir rezultatai pakeitė jo ankstesnę nuomonę. Baigiamojo darbo gynime jis vietoj privalomų 7 kūrinių kolekcijos rekomendavo eksponuoti visus 24. Tapyba buvo įvertinta aukščiausiu balu.

– Jūsų kūryboje vyrauja abstrahuotas, bet atpažįstamas kūnas ir daiktai. Gal galėtumėte papasakoti, kuo jums yra svarbi abstrakcija? Ką abstrakcija teikia jums kaip kūrėjai? Kaip abstrakciją galima suprasti ir

dera suprasti?

– Pirmiausia abstrakcija žavi savo efemeriškumu, kuris suteikia realiam daiktui vienu metu ir buvimo ir nebuvimo įspūdį. Abstrakcija žymi laikinumą ir tuo pačiu būties esmę. Mano kūryboje svarbi žinutės esmė, o ne „pažodinis“ aiškinimas. Abstrakcija būtent tokia ir yra. Ji ir yra tikroji esmė. Man Kazimiero Malevičiaus kvadratas yra pats geriausias kūrinys. Jis ženklina visko suabstraktinimą, prasmės išgryninimą ir kartu visų prasmių apjungimą.

Kartą knygų dailininkas, fotografas Rimantas Dichavičius yra pasakęs apie mano tapybą: „Žiūriu, atrodo, nieko nėra..., bet viskas yra.“ Manau, kad jo žodžiai puikiai apibūdina mano abstrakčių kūrybą.

Kadangi man visada svarbi erdvė ir forma, todėl paveiksluose neišvengiamai atsiranda skirtingų objektų atvaizdai. Čia svarbios tekstūros. Medžiagos perteikime atsiranda savitos reljefinės faktūros. Daiktą ir erdvę į visumą aš apjungiu skaidriomis lesūromis. Kartais visą objektą tapau lesūruodama aliejiniais dažais lyg akvarele. Taip elgiuosi siekdama kontrasto tarp faktūriškos erdvės, aiškios detalės, skaidriais dažais noriu perteikti pojūčius ar net savo vidinę būseną...

Abstrakcijos sąvoka man dažniau reiškia savotišką atitrūkimą nuo realaus vaizdo, kur objekto savybės yra neišskiriamos, bet apibendrinamos. Mano kūrybos filosofija – tai mano asmeninis noras perteikti visa tai, kas neapčiuopiama ir plika akimi neregima.

– Kokie menininkai, jų kūryba ir biografijos faktai jus įkvepia kurti? Kokie jūsų mėgstamiausi autoriai ir kodėl?

– Peter Paul Rubensas buvo pirmasis mane inspiravęs kūrybai. Dar vaiku būdama žiūrėdavau į jo tapybą kolekcionuojamuose pašto ženkluose. Aš buvau net surinkusi nemažą ženklų kolekciją su tapybos atvaizdais.

Žiūrėdavau į tapybą ir laukdavau, kol kas nors atsitiks. Atrodė, kad tuoj kažkas pasikeis. Toks provokuojantis P. P. Rubenso potėpis ir manieringai judančių putlių, raumeningų kūnų vaizdavimas mane visada kerėjo. Vėliau aš net specialiai ieškojau P. P. Rubenso reprodukcijų. Vykau į Peterburgą stebėti ne tik jo, bet ir Rembrandt Harmenszoon van Rijn paveikslus.

Vėliau mane žavėdavo ir kiti menininkai. Žiūrėjau net apie juos skurtus įvairius filmus. Mane paveikė skirtingų dailininkų mąstymas, elgsena, jų gyvenimo būdas. Studijų metu aš labai domėjausi XIX a. romantikų darbais, mažųjų olandų detalai ištapytais natiurmortais, Rembrandto specialiai išplėtota šviesotamsa. Anuomet patiko ir net Tuluz Lotreko, Egono Schieles paveiksluose atgulusios linijos ir iš jų formuojami siluetai. Kerėjo Pierre-Augusteo Renoiro tirpstantys pavidalai, Claude Moneto perteikiamas atmosferos įspūdis, Édouardo Manet potėpio aštrumas. Aš vis dar žaviuosi Luciano Freudo tapyba – jo kūnai gašlūs, bet estetiški.

Tarp lietuvių menininkų, be abejonės, išskirčiau jau pokalbyje minėtą profesorių V. Gečą, mane vis dar keri jo paveiksluose išplėtota spalvų dermė. Labai patinka Eugenijaus Cukermano tapyba; Kazimieros Zimblytės koliažai,

puikios faktūros, jautrus koloritas. Patinka Sigitos Maslauskaitės-Mažylienės tirsta tapyba; Jūratės Stauskaitės minimali linija; Aleksandro Vozbino lengvai šokiruojantys siurrealistiniai motyvai.

Vis dėlto man patinka pavieniai minimų menininkų darbai, bet ne visa jų kūryba. Aš mėgstu lankytis įvairiose vietose, kur eksponuojamas menas, ir kur gali atrasti kažką nauja bei netikėta. Pernai teko reziduoti mėnesį Paryžiuje. „Neršiau“ visur, kur tik buvo įmanoma, kur tik aš spėjau. Buvo daug meno atradimų.

– Jau daug metų dirbate Vilnius Gedimino technikos universitete dėstytojos darbą. Papasakokite, kiek ir kodėl dėstytojo darbas yra svarbus meno kūrėjui, kokios egzistuoja sąsajos tarp kūrybos ir žmogaus ugdymo?

– Aš niekada nedirbau kito darbo, todėl nežinau, su kuo būtų galima palyginti. Bet vos tik pradėjusi dėstyti aš iš karto supratau, kad pedagogika kūrėjui gali būti neatsiejama gyvenimo dalis. Dėstyimas – tai dalijimasis tuo, ką moki ir nuolatinis mokymasis iš tų, kurie dar tik pradeda kurti.

Atsimenu, kai reikėjo ruošti pirmajai paskaitai (akademiniis galvos piešimas), tuomet aš supratau, kad per daug metų mokymosi įgijau ne teorinių žinių, bet praktinių įgūdžių. Tuomet aš pradėjau savarankiškai mokytis piešimo gramatikos taisyklių. Mokiausi studentams argumentuotai jas paaiškinti.

Supratau, kad turiu nuolat būti „formoje“ – stebėti meno tendencijas, analizuoti kūrybinius procesus. Tai svarbu, nes kiekvienas mano ugdomas žmogus turi savas motyvacijas ir asmeninį požiūrį. Įvairiapusiškas kito matymas daro poveikį net asmeninei kūrybai. Koreguojant studentų darbus, patariant, kaip geriau atlikti vienokią ar kitokią vizualaus vaizdavimo užduotį, atrandu net naujas idėjas, naujas savojo požiūrio perspektyvas. Dėstydamas aš neleidžiu sau užstrigti dabartyje. Aš studentus skatinu domėtis pačiais įvairiausiais gyvenimo ir tikrovės niuansais, skirtingais menais, įvykiais ir net politika. Tai padeda vystyti savąją kūrybinę mintį. Kartais studentams organizuoju parodų, muziejų lankymą, susitikimus su menininkais, ar net juos pačius (studentus) kviečiu į savo dirbtuvę.

– Prieš pat didžiąsias metų šventes jūs atidarėte savo naują kūrybos parodą. Pasidalykite mintimis apie tai, kuo jūsų naujoji paroda yra kitokia nei ankstesnės? Kaip ir kodėl ji vadinasi?

– Naująją savo tapybos parodą pavadinau „Implikacijomis“. Implikacija šiame paveikslų cikle – tai formaliai neišreikštas vaizdų ryšys. Objektų atvaizdai jungiami į simbolines prasmes, ieškoma loginio ryšio, tvyrančio tarp jų. Ryšiai organizuojami pasitelkiant simbolius bei jų jungtis į kodus. Jie atpažįstami ir savaip interpretuojami. Tad mano paveikslų turinys kviečia komunikuoti. Objektai tarytum talpina savyje informaciją. Esu įsitikinusi, kad stebint paveikslus galima kurti savus naratyvus. Implikacija vyksta tarp vaizduojamų objektų pavidalų nešamos žinutės ir santykio tarp jų (objektų) ar jų buvimo kontekste bei vaizdavimo pobūdžio.

Naujame paveikslų cikle, kaip ir visoje mano kūryboje, dominuoja temos, apimančios žmonių santykius bei jų provokuojamas būsenas ar elgseną. Tai kasdienių pastebėjimų refleksijos, įžvalgų, apmąstymų perteikimas apie amžinybę ir laikinumą, tiesą ir melą, aistras ir išgyvenimus.

Paveiksluose įprasminu groteską. Jai atsirasti padeda kontrastai tarp grožio ir bjaurasties, tarp ironijos ir tragiškumo, tarp realių objektų ir netipinių jų būvių.

Mane domina savatiksliis disonansų derinimas – alogiškos vaizdų jungtys, metaforiškumas, dviprasmiškumai, sąlygiškumas ir net liūdnas humoras. Siekiu, kad stebint paveikslus būtų juntamas džiaugsmas besijungiantis su liūdesiu, gėrėjimasis suliptų kartu su šleikštuliu. Visa tai tampa aktualu apmąstant mūsų žmogiškąsias savybes ar elgsenas, kurias pavadinčiau kenksmingomis, bet nekaltomis.

Ruošiantis šiai parodai nesiekiu ką nors įrodyti. Tiesiog kūriau. Stebėjau pasaulį, gyvenau ir tapiau. Todėl ir temų atsirado daug. Neplėtojau vienos temos, kaip galbūt būčiau pasielgusi kitu, projektinės parodos atveju. Esu dėkinga dailininkų sąjungai, „Arkos“ galerijai, kurios man sudarė sąlygas demonstruoti savo kūrinius. Mano parodą bus galima aplankyti iki sausio 20 d. LDS galerijoje „Arka“, Vilniuje. Balandžio mėnesį planuoju ją visą perkelti į Šiaulių universiteto Dailės galeriją.

Aš tikiuosi, kad mano paveiksluose įprasminotos žinutės paveiks žiūrovus. Tikiuosi, jie dar kartą visai kitu rakursu bus provokuojami apmąstyti, atrodytų, tokias amžinas tiesas, pažvelgti į savo vidinį pasaulį ir atsakyti sau, kokie mes esame ir kas mums rūpi...

– Pabaigai noriu paklausti, ar esate laiminga, žengdama nelengvu tapytojos keliu? Kokie jūsų tolimesni kūrybinio gyvenimo planai?

– Tapau, nes negaliu netapyti. Aš esu laiminga, kad galiu sau tai leisti daryti. Aš visada jauniems žmonėms sakau, kad svarbiausia yra rasti veiklą, kuri džiugintų. Tada lengva padaryti save laimingą – paprasčiausiai darant tik tai, kas patinka. Mano planai ir toliau yra būti laiminga!

– Dėkoju už puikius ir išsamius atsakymus bei linkiu kūrybinės sėkmės!

Foto: Jono Krivicko

Visą tekstą galima paskaityti [ČIA](#)

Tekstas publikuotas „[Šiaulių naujienose](#)“

KONTAKTAI

Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius

Tel. (8 5) 274 5030

Faks. (8 5) 270 0112

El. paštas vgtu@vgtu.lt

E. pristatymo dėžutės adresas 11950243

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre

Kodas 111950243, PVM mokėtojo kodas LT119502413